

- Pullenia compressiuscula* Rss. Egy ötkamrás héj, melyet REUSS a *var. quinqueloba* névvel jelöl.
- Pullenia bulloides* D'ORB. Egy példány.
- Discorbina complanata* D'ORB. Egy héj.
- Truncatulina Bouéana* D'ORB. Három héj.
- « *Ungeriana* D'ORB. Négy példány.
- « *cryptophala* Rss. Két héj.
- « *lucida* Rss. Négy példány.
- Heterolepa Dutemplei* D'ORB. Két héj.
- « *bullata* FRNZ. Két példány.
- « *Girardana* Rss. Öt héj.
- Anomalina badenensis* D'ORB. Két héj, melyeken az alsó felület közep-táján kiemelkedő fogantyúalakú dudor jól látható.
- Pulvinulina repanda* FICHEL & MOLL. Utolsó kanyarulatán olykor nyolc kamra is számlálható. A kamravarratok egyes példányokon duzzadtak, másoknál bemélyedtek. Egyik példányon a kamravarrat duzzadása gombalakú köldököt képez. Hét héj.
- Pulvinulina umbonata* Rss. Három példány.
- Nonionina umbilicatula* MONTF. Két héj.
- « *Soldanii* D'ORB. Hat példány.

A Szt. Gellérthegy geológiai viszonyairól.¹

Irta: SCHAFARZIK FERENC dr.

A Szt. Gellérthegy geológiai viszonyaival BEUDANT óta különösen SZABÓ JÓZSEF, majd később HOFMANN KÁROLY, HALAVÁTS GYULA és SCHRÉTER ZOLTÁN foglalkoztak. Az eddigi megfigyeléseket összefoglalva és részben helyesbítve, mint a Szt. Gellérthegy geológiai alkotásában résztvevő képződmények a következők említhetők:

A felsőtriaszkorú földolomit a hegy zömét alkotja. Erre később a júra és kréta időközön keresztül tartott kontinentális időszak elmulása után a felsőeocénkorú transzgresszió a nummulinás és orthofragmiteszes mészkövet rakta le. Majd a hegység némi emelkedése folytán visszavonult a tenger, miközben partvonalát itten egy bizonyos időn át megtartotta (Gellérthegy, Ördögrom, Rupphegy) és ez alatt a parti jellegű dolomitépítőporos szárukőbreccsát, a briozoás mészmárgát és a budai márgát létrehozta, mely utóbbiak a lágymányosi sikot elfoglaló és a dunabalparti területek mélyebb altalaját képező kiscelli agyaggal együtt az alsó oligocén összefüggő képződménysorozatának tekinthetők. A szárukőbreccsa képződése parti hullámverésnek az eredménye, amit mi sem bizonyít jobban, mint-hogy a hullámostromnak szintén kitett nummulinás mészkőből leszakadt, köbméternél nagyobb sziklák mint zárványok kerültek bele a szárukőbreccsa anyagába. Megemlítendő továbbá, hogy ezeknek a sziklazárványoknak a repedéseibe a szárukőbreccsás iszap áltelérszerűen belényomult,

¹ Kivonat az 1920 jún. hó 28-án helyszíni bemutatással kapcsolatos előadásból.

amiből arra kell következtetnünk, hogy a nummulinás mészkő iszapja a szarúköves breccsa képződésekor már teljesen (diagenetikusan) megszilárdult kőzet volt.

Ismét csak hosszú idő eltelte után jelentkezik a pleisztocén elején a hévforrások szülte travertino, mely azonban már kontinentális képződmény, épúgy, mint ahogyan a Gellérthegy DK-i tövében mutatkozó fiatalabb pliesztocén-óholocén képződésű lösz is szárazföldi, még pedig légi lerakásnak az eredménye.

Tektonikai szempontokból a Szt. Gellérthegy horszt-nak tekintendő, amennyiben három oldalán sülyedések veszik körül, még pedig az É-i és D-i oldalon flekszúrák, míg a K-i szélén a budapesti termális vonal hatalmas törése határolják.

A tulajdonképeni 234 m magas Nagy-Gellérthegy platószerű tetején álló félig lerombolt katonai fellegrvár Ny-i végében húzódó glacis táján, mintegy 10 m-el alacsonyabb színleben, egy édesvízi mészkőtelep tűnik fel, melynek nagyobbbrészt már kiaknázott padjai szintesen borítják a budai márgát. Általában tovább Ny-ra a Nagy-Gellérthegynak azon hátán, amely róla Ny-i irányban a Kis-Gellérthegy felé lehúzódik, már szelvében a budai márga az uralkodó kőzet, amelynek folytonosságát azonban két ponton váltós vetődések következtében a felbukkanó dolomit megszakítja. Hasonlóképen dolomitból áll a Kis-Gellérthegy főtömege is. Ennek közelében a Hegyalja-úton feltárt budai márga a két szomszédos dolomitrog közé beszorítva szinklinálist képez. Ez egyszersmint a *Meletta sardinites* HÄCK. egyik ismert lelőhelye.

A Nagy-Gellérthegyről említett ópleisztocénkorú travertino lerakásán kívül még más régi hévvíznyomok is észlelhetők, különösen a Nagy-Gellérthegy D-i oldalán, Ny-i hegyhátán a mezőőri-lak mellett, a Hegyalja-úton és a Kis-Gellérthegy városi kőbányája szélein, mindenütt némi baritosodáson kívül főleg a budai márga elkovásozása képében.

Jegyzetek a magyarországi eocénkorú túskebőrűek faunájához.

Irta: VOGL VIKTOR dr.

Az eocénben az endociklikus (reguláris) túskebőrűek az exociklikusokkal szemben már lényegesen tért veszítenek, úgy Franciaországban, Algirban, Tuniszban, Egyiptomban, mint Felsőolaszországban és a déli Alpokban. Ha a magyar eocénből előkerült echinida anyagot szemléljük, az endociklikus echinidák alárendelt szerepe talán még fokozottabb mértékben feltűnik. Erdélyben a reguláris echinidák még gyakoribbak. Nem ritka cidaris-tüskék mellett vázak is találkoznak, és például a *Leiopedina Samusi* PÁV. is elég gyakori. Nem ritka azonkívül a *Coelopleurus coronalis* KLEIN (a magyar irodalomban *equis* AG.) s elég gyakran fordul elő az echinida is, melyet KOCH A. *Psammechinus Gravesi* DES.-nak említ, mely azonban talán inkább valami *Echinopsis* vagy *Hebertia*-faj, de semmiesetre sem *Psammechinus*, mint erre már COTTEAU¹ is utalt. Mindent összevéve

¹ COTTEAU: Echinides eocénes II. p. 629.